

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU –
DETAŠOVANÉ PRACOVISKO TRSTENÁ

BAKALÁRSKA PRÁCA

2012

Ján Gerát

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

VPLYV CESTOVNÉHO RUCHU V OBCI KVAČANY

Bakalárska práca

Študijný program: kulturológia v špecializácii riadenie kultúry a turizmu

Školiace pracovisko: Katedra manažmentu kultúry a turizmu FF UKF v Nitre

Školiteľ: PhDr. Michal Kurpaš, PhD.

Nitra 2012

Ján Gerát

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že bakalársku prácu som vypracoval samostatne s použitím literatúry, ktorú uvádzam v zozname Literatúra a pramene.

V Nitre dňa 1. 4. 2012

.....
Ján Gerát

Pod'akovanie

Ďakujem školiteľovi PhDr. Michalovi Kurpašovi, PhD. za odbornú pomoc pri zostavovaní bakalárskej práce. Zároveň ďakujem bývalému starostovi obce Kvačany Ladislavovi Klepáčovi za poskytnutie cenných informácií o obci k bakalárskej práci. Za poskytnutú literatúru k problematike a konzultovanie záverov bakalárskej by som chcel poďakovať Ing. Júlii Grebáčovej.

ABSTRAKT

GERÁT, Ján. Vplyv cestovného ruchu v obci Kvačany : bakalárska práca. Nitra : UKF v Nitre, 2012. 50 s.

Práca rozoberá vplyv cestovného ruchu na kultúru v obci Kvačany. Jej cieľom je zistiť sekundárnu a primárnu ponuku obce pre cestovný ruch a preskúmať potenciál pre budúci rozvoj. Jednou z hlavných úloh tejto práce bolo taktiež opísať históriu, zvyky a tradície v obci. Vďaka práci sa mi podarilo zistiť, že potenciál obce je veľmi málo využitý. Preto prináša návrhy pre súkromný a verejný sektor na zefektívnenie cestovného ruchu v obci.

Kľúčové slová: Kvačany, potenciál cestovného ruchu, vplyv cestovného ruchu

ABSTRACT

GERAT, Jan. The impact of tourism in Kvacany: Bachelor's thesis.

Nitra: UKF in Nitra, 2012. 50 pg.

The thesis deals with the impact of tourism on culture in Kvacany. The objective is to determine primary and secondary supply of the village for tourism and to research the potential for the future development. One of the major tasks of the thesis was to describe history, customs and traditions in the village. By the thesis working out, I have found out that the potential of the village is not used to its fullest. Therefore the thesis contains the proposals for private and public sector which would lead to rising tourism efficiency in the village.

Key words: Kvacany, tourism potential, tourism impact

OBSAH

ÚVOD	8
1. CIELE PRÁCE	10
2. METODIKA PRÁCE A METODIKA SKÚMANIA	11
3. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ	12
3.1 Definícia základných pojmov cestovného ruchu a kultúry	15
3.2 Skúmanie vplyvu cestového ruchu na kultúru	17
3.2.1 Sociálne a kultúrne účinky cestovného ruchu	18
3.2.2 Dopady cestovného ruchu	19
3.2.3 Formovanie vzťahu miestneho obyvateľstva k rozvoju cestovného ruchu v cieľovom mieste	20
4. ANALÝZA PONUKY CESTOVNÉHO RUCHU VO VYBRANÝCH OBCIACH	23
4.1 Obec Kvačany	23
4.1.1 Primárna ponuka obce	28
4.1.2 Sekundárna ponuka obce	40
4.1.3 SWOT Analýza	43
5. MOŽNOSTI EFEKTÍVNEHO ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V OBCI	44
5.1 Odporúčania pre verejný sektor	44
5.2 Odporúčania pre súkromný sektor	48
ZÁVER	49
LITERATÚRA A PRAMENE	50

ÚVOD

Rozvoj cestovného ruchu v regióne Liptov sa za posledných päť rokov výrazne zrýchlil vďaka silným súkromným investorom. V tomto regióne sa nachádzajú dve okresné mestá. Východnejšie je to Liptovský Mikuláš a smerom na západ je to Ružomberok. Obidve mestá boli v minulosti hlavnými centrami slovenských národovcov, ktorí sa zaslúžili o suverenitu Slovenska ako aj o súčasnú podobu slovenského jazyka. Z toho vyplýva, že kultúra slovenského národa bola práve v tomto regióne v minulosti intenzívne podporovaná. Okrem týchto okresných miest sa tu nachádzajú aj menšie obce, ktoré v súčasnosti majú rôzne možnosti rozvoja pôvodnej kultúry a cestovného ruchu vďaka fondom z Európskej únie a taktiež z rôznych súkromných alebo verejných zdrojov ktoré sú na tieto účely určené. Pre zisťovanie vplyvov cestovného ruchu som si vybral obec Kvačany. Z tejto obce pochádzajú moji predkovia vďaka čomu mám možnosť prístupu k informáciám a materiálom k tejto problematike. Obec Kvačany sa nachádza medzi Liptovskými Matiašovcami a obcou Sielnica. Hlavný potenciál cestovného ruchu v tejto obci je príroda, vďaka ktorej sa rozvíja turistika. Na konci dediny začína náučný chodník Prosiecka – Kvačianska dolina. Popis trasy: Kvačany - Prosiek - Prosiecka dolina - Svorad - Veľké Borové - dolina Borovianka – Oblazy - Huty - Kvačianska dolina – Kvačany. Prosiecka a Kvačianska dolina boli v roku 1992 spojené do náučného chodníka. Návštevníci môžu nastúpiť na túto približne 6-hodín trvajúcu túru z Kvačian, Prosieka, Hút či Veľkého Borového. Kvačany vznikli ako potočná rádová dedina v 13. storočí. Okrem prírodných scenérií tu môžeme vidieť aj novo zrekonštruovaný gotický kostol z 13. storočia. Návštevníci väčšinou Kvačany nepokladajú ako primárny cieľ svojej návštevy, pre nich je to len obec, ktorou prechádzajú. Preto by bolo potrebné zaujať týchto turistov tak, aby mali dôvod v Kvačanoch zostať. V súčasnosti sa o to snaží aj mikropivovar, ktorý je jedinečný svojou architektúrou aj ponukou. Pokračovanie rozvoja cestovného ruchu v Kvačanoch by malo byť jednou z priorit obce aj obyvateľov a podnikateľov, ktorí sú jej súčasťou.

1 CIELE PRÁCE

Hlavný cieľ práce je preskúmať a vyhodnotiť potenciál obce Kvačany pre rozvoj cestovného ruchu, zistiť akým smerom sa má rozvíjať obec pre zefektívnenie cestovného ruchu. K tomuto zisteniu dopomáhajú čiastkové ciele.

Prvým čiastkovým cieľom je zadefinovať cestovný ruch a kultúru a následne vyhodnotiť ich vzťah a možné vplyvy medzi nimi.

Druhým čiastkovým cieľom je analyzovať primárnu a sekundárnu ponuku obce a potenciál z pohľadu histórie. Na základe týchto informácií vytvoríme SWOT analýzu, ktorá bude viesť k vytvoreniu odporúčaní.

Na základe zistených informácií vytvoríme odporúčania pre zefektívnenie cestovného ruchu v obci pre verejný a súkromný sektor.

2 METODIKA PRÁCE A METODIKA SKÚMANIA

Spôsob zisťovania informácií je v tejto práci rozdelený na informácie z primárnych a sekundárnych zdrojov. Primárne zdroje – voľný rozhovor s bývalým starostom obce Kvačany. Sekundárne zdroje – monografia (monografická publikácia o obci Kvačany), knižné publikácie o vzťahu kultúry a cestovného ruchu. Práca bude doplnená o aktuálne informácie z internetu.

Postup, ktorý som v bakalárskej práci použil, je zložený z uvedenia do problematiky vplyvu cestovného ruchu na kultúru a ich jednotlivému opisu. Taktiež opis súčasných aj minulých aktivít obce v cestovnom ruchu. Ďalšou časťou je uvedenie do problematiky skúmanej obce. Pomocou syntézy je nakoniec vyvodенý výsledok, kde sú opísané odporúčania pre obec v oblasti zefektívnenia cestovného ruchu.

Prvá kapitola definuje cestovný ruch a kultúru, taktiež definuje vzťah medzi nimi. Určuje východiská skúmania vplyvu cestovného ruchu. Na túto tému som použil Knižnicu cestovného ruchu od Mariana Gúčika a metodickú príručku nadácie pre vysvetlenie doterajších aktivít obce v cestovnom ruchu.

Druhá kapitola analyzuje kultúrnu ponuku ako aj ponuku cestovného ruchu v obci Kvačany. Táto kapitola je zložená z opisu histórie obce Kvačany, tradícií a zvykov, ktoré som mal možnosť zistiť z rozprávania bývalého starostu obce, kde bola využitá metóda voľného rozhovoru. Druhú časť tejto kapitoly tvorí zhrnutie primárnej a sekundárnej ponuky cestovného ruchu v obci. Ako podklad informáciám o sekundárnych ponukách bol použitý passport obce. Táto kapitola je zakončená SWOT analýzou cestovného ruchu v obci na základe doterajších zistení.

Tretia kapitola poukazuje na možnosti efektívnejšieho využitia cestovného ruchu v obci Kvačany a obsahuje odporúčanie pre verejný a súkromný sektor. V rámci toho som taktiež využil Knižnicu cestovného ruchu od profesora Gúčika.

V závere práce sú pomocou metódy dedukcie vyvodенé kladné aj pozitívne závery vplyvu cestovného ruchu.

3 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

Hlavnou literatúrou použitou pre vysvetlenie pojmov a vzťahu kultúry bola knižnica cestovného ruchu od Mariána Gúčika a kol. Tieto diela sú požívané aj pri odporúčaníach pre obec. Jeho prístup je predovšetkým akademický, rozpracovaný do detailov v teoretickej rovine. Keďže je to autor, ktorý pôsobí v školstve, môžeme predpokladať, že návrhy nebudú v praxi dosahovať úplnú úspešnosť.

Ďalšou literatúrou použitou pri opise histórie bola miestna publikácia, ktorá bola spracovaná viacerými autormi. Dielo nie je odborná literatúra, avšak je možné z nej čerpať fakty o histórii skúmanej obce.

Opis primárnej ponuky bol čerpaný predovšetkým z internetu. Pri charakterizovaní atrakcií v obci boli použité informácie zo stránky obce Kvačany. Pre charakterizovanie atrakcií mimo obce boli použité informácie zo stránky regiónu Liptov.

Problémom v obci je nedostatočné vedenie štatistík ukazovateľov cestovného ruchu. Preto aktuálne môžeme vychádzať z plánovaných projektov pre rozvoj cestovného ruchu.

V súčasnosti sú aktívne iba Občianske združenie Oblazy a Informačné centrum, ktoré je umiestnené v prevádzke CAFFE-Internet, v priestoroch objektu COOP JEDNOTA. Informačné centrum zabezpečuje tieto služby:

- poskytovanie informácií o spoločenských, kultúrnych a športových aktivitách v obci Kvačany a obciach mikroregiónu (Huty, Veľké a Malé Borové, Liptovské Matiašovce, Liptovská Sielnica, Prosiek),
- poskytovanie informácií o ubytovaní a zabezpečenie rezervovania a ubytovania pre návštevníkov obce u ubytovateľov v obci,
- sprostredkovanie príležitostného odvozu podľa požiadaviek návštevníkov obce u ubytovateľov v obci,
- sprostredkovanie príležitostného odvozu podľa požiadaviek návštevníkov obce, občanmi obce (majiteľmi osobných motorových vozidiel), v druhom rade zabezpečením taxi služby,

- sprostredkovanie služieb návštevníkom obce miestnymi podnikateľmi poskytujúcimi služby (opravy a servis bicyklov, opravy a servis motorových vozidiel, predaj poľnohospodárskych produktov a zvierat od miestnych),
- poskytovanie informácií o turistických trasách a prírodných atrakciách v mikroregióne OZ OBLAZY (pešie trasy, cyklotrasy, historické pamiatky a stavby, vodopády, jaskyne, vyhliadkové miesta, a iné),
- poskytovanie informácií o histórii obce, o miestnych zvykoch, flóre, faune výskyt húb a lesných húb a lesných plodov,
- poskytovanie informácií o turistických, športových, rekreačných, dopravných a stravovacích možnostiach v regióne Liptova, v spolupráci s Informačnými centrami v Liptovskom Mikuláši, Ružomberku, Liptovskom Hrádku a Zuberici,
- zabezpečuje prekladateľský servis sprievodcov a dopravu pre zahraničných návštevníkov,
- poskytuje informačno-propagačné materiály, mapy, suveníry dodané OZ OBLAZY zdarma, prípadne ich predaj za dohodnuté ceny,
- upozorňuje návštevníkov obce na aktuálne hroziace nebezpečenstvá (napr. Výskyt medveďa) a zákazy v katastri obce Kvačany, prípadne mikroregióne,
- zaznamenáva štatistické údaje o činnosti Informačného centra OZ OBLAZY (návštevnosť IC, počty ubytovaných, poskytnutých propagačných materiáloch),
- Vykonáva prieskum spokojnosti návštevníkov IC a obce so zameraním na odstránenie nedostatkov a zlepšovanie poskytovaných služieb v obci.

(KYŠKA 2008 : 13)

Občianske združenie Oblazy tvorí skupina dobrovoľníkov ktorí sa snažia udržať funkčné mlyny v Kvačianskej doline. V minulosti boli pokusy o realizovanie viacerých projektov, ktoré boli zväčša neúspešné.

Jedným z najväčších projektov bol regranting ktorý organizovala Komunitná nadácia Oblazy, ktorá vznikla v roku 1998 a tak ako všetky ostatné stroskotala na nedostatku financií, keďže bola postavená na princípe grantov. Po ich vyčerpaní zanikla. Jej životnosť bola cca. 4 roky.

Z ich metodickéj príručky sa môžeme dozvedieť napr. aj základné poslanie nadácie.

Poslanie nadácie:

- zvyšovanie kvality života obyvateľov mikroregiónu:
rozvoj miestnej demokracie, informovanosti a komunikácie v komunite, zvyšovanie právneho vedomia a účasti obyvateľov na rozhodovaní, výchova lídrov
- obnova, rozvoj a ochrana duchovných a historických hodnôt:
rozvoj občianskeho života, spolkovej činnosti, vzdelávacích, kultúrnych a športových aktivít, tradičnej architektúry, remesiel zvykov, tradičných postupov v hospodárení
- rozvoj vidieckeho turizmu, nenarušujúceho prírodné prostredie a život občanov
- zabezpečenie prosperity občanov tak, aby prírodné zdroje boli uchované a zveľaďované aj pre ďalšie generácie. Podpora drobného podnikania a služieb vytvárajúcich pracovné príležitosti v mikroregióne a zabezpečujúcich potravinovú základňu pre domácich obyvateľov, ale aj pre návštevníkov obce
- pomoc pri riešení problémov infraštruktúry:
- spracovanie a prezentácia know-how:
„Inicializácia a popularizácia funkčnej vidieckej občianskej komunity“
(BÁLEK a kol. 1998 : 4)

Projekt Nadácia občanovi

Možnosti fungovania komunitnej nadácie regratingovým spôsobom

Spoločenská potreba projektu

Projektom sme zabezpečili realizáciu nových špecifických samostatných projektov riešiacich drobnú architektúru vo vidieckych sídlach. Vychádzali sme zo skúsenosti, že sa v našej obci nachádza veľa objektov so zachovanými prvkami ľudovej architektúry. V minulosti nevhodnými stavebnými úpravami (železné oplotenia pri drevených objektoch) došlo k narušeniu celkového estetického vzhľadu obce. V rámci obnovy dediny sme využili ľahko dostupný miestny materiál (drevo) a zručnosti našich občanov pri jeho spracovaní. Dosiahli sme, že nevkusné železné oplotenia boli nahradené drevenými. (BÁLEK a kol. 1998 : 5)

Ďalej sme sa zamerali na pozdvihnutie estetickej úrovne zastávok autobusu a zlepšili sme podmienky na využívanie voľného času predovšetkým detí, ale aj celých

rodín v areáli zdravia, V rámci zlepšenia estetických podmienok v obci sme vyriešili i využitie materiálových zdrojov a čiastočne i problém zamestnanosti občanov. Touto snahou sme dali podnet pre aktivizáciu súkromných podnikateľov v obci a to nielen pri poskytovaní služieb pri rozvoji vidieckeho turizmu. Z projektu sme zabezpečovali aj krytie prevádzkových a režijných nákladov nadácie v roku 1997. (BÁLEK a kol. 1998 : 5)

Ako príklad môžeme spomenúť ďalšie organizácie, ktoré sa v minulosti taktiež snažili obci pomôcť napr. pri budovaní vidieckych komunít.

- Organizácia VOCA z prostriedkov U.S.A.I.D.,
- A – projekt n. o. z Liptovského Hrádku.

V súčasnosti v spolupráci z obcou Kvačany už nie je aktívna ani jedna z nich. Súčasný problém využívania grantov poskytovaných z EU a iných organizácii je v tom, že v obci nie je nikto ochotný a dostatočne znalý takéto projekty pripraviť.

3.1 Definícia základných pojmov cestovného ruchu a kultúry

Podľa Gúčika kultúru definujeme nasledovne. Kultúra je súhrn duchovných a materiálnych hodnôt vytvorených v priebehu vývoja ľudskej spoločnosti. Výsledky ľudskej činnosti v oblasti výchovy , vzdelávania, vedy umenia, tvorby, rozširovania a uplatňovania duchovných hodnôt. Úroveň rozvoja kultúry zodpovedá vývinu ľudskej spoločnosti. Národná kultúra sa spája so skúsenosťou, vzormi správania obyvateľov rovnakej národnosti. Medzinárodná kultúra je spojená s kultúrnym tradíciami, presahujúcimi národné hranice. Ovplyvňuje rozvoj kultúrneho cestovného ruchu. (GÚČIK 2004 : 61)

Spoznávanie kultúry je taktiež často vyhľadávané ako hlavný zámer cestovania. Vtedy môžeme hovoriť o kultúrnom cestovnom ruchu.

Kultúrny cestovný ruchu je druh cestovného ruchu, ktorý predstavuje rozličné spôsoby uspokojovania duchovných potrieb ľudí, ktorí sú motivovaní možnosťou poznávania kultúrneho dedičstva, kultúry a spôsobu života rezidentov navštívených cieľových miest, možnosťami zábavy a rozptýlenia ap. Má veľa foriem a stupňov intenzity. V praxi má podobu návštev múzeí, galérií, kultúrnych pamätihodností, archeologických nálezísk,

hudobných, divadelných a filmových festivalov, výstav, spoločenských a náboženských podujatí. Medzinárodnom cestovnom ruchu sa najviac rozvíja v Európe, na Blízkom východe a v Ázii a smeruje do krajín s dávnymi civilizáciami. Zvyšuje spoločenskú, kultúrnu a odbornú úroveň ľudí, a preto sa často kombinuje s inými druhmi cestovného ruchu, napr. s kúpeľným, rekreačným, zdravotným, kongresovým. Slovensko má bohatý kultúrno-historický potenciál na rozvoj kultúrneho cestovného ruchu, ktorý sa len nedostatočne využíva. (GÚČIK 2004 : 62)

Cestovný ruch ako celok Gúčík definuje nasledovne:

Cestovný ruch je súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo miesta trvalého bydliska a zvyčajne vo voľnom čase. Ich cieľom je odpočinok, poznávanie, zdravie, rozptýlenie a zábava, kultúrne a športové vyžitie, služobné cesty, t.j. získanie komplexného zážitku. Ide pritom vždy o formu spotreby, pre ktorú je charakteristické uspokojovanie špecifických potrieb počas cestovania a pobytu mimo trvalého bydliska, o účelné využívanie voľného času (s výnimkou služobných ciest). Návštevník (turista, výletník, stály obyvateľ) vystupuje len ako spotrebiteľ statkov cestovného ruchu (služieb, tovaru, voľných statkov). Ak návštevník uspokojuje svoje potreby vo vlastnom štáte, ide o domáci cestovný ruch, ale ak prekročí hranice štátu, aby uspokojil potreby, ide o zahraničný cestovný ruch daného štátu. Z hľadiska štatistiky sa podľa Svetovej organizácie cestovného ruchu (WTO) cestovným ruchom rozumie činnosť osoby, ktorá cestuje na prechodnú dobu do miesta mimo svojho bežného životného prostredia, pričom hlavný cieľ cesty je iný ako vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste. Cestovný ruch je otvorený a dynamicky sa vyvíjajúci systém, ktorý tvoria dva podsystémy – subjekt/návštevník (nositeľ dopytu) a objekt cestovného ruchu (nositeľ ponuky). K vymedzeniu podstaty cestovného ruchu existuje viac prístupov, a to z hľadiska spoločenských vied (ekonómie, psychológie, sociológie, pedagogiky), prírodných vied (geografie, ekológie), medicíny ap. Cestovný ruch je možné chápať ako ucelený teoretický systém – (2) teória cestovného ruchu (turizmológia); (3) oblasť hospodárskej činnosti spojená s produkciou, predajom a spotrebou statkov cestovného ruchu návštevníkmi; (4) odbor vysokoškolského štúdia a študijná disciplína. . (GÚČIK 2004 : 18-19)

3.2 Skúmanie vplyvu cestového ruchu na kultúru

Cestovný ruch je významným hospodárskym, sociálnym a ekologickým fenoménom našej doby. Stredobodom záujmu v cestovnom ruchu je človek ako nositeľ dopytu so svojimi potrebami a želaniami. V štátoch s prírodným a kultúrno-historickým potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu sa preto budujú zariadenia a robia opatrenia na účelne uspokojovanie potrieb a želaní návštevníkov. Aby cestovný ruch dosiahol dôležité postavenie v hospodárstve a spoločnosti musí realizovať svoje funkcie a reagovať na stále rozmanitejši dopyt návštevníkov (GÚČIK a kol. 2007 : 47)

Cestovný ruch plní významné hospodárske, sociálne a kultúrne funkcie. Má kladný vplyv nielen na hospodárstvo a spoločnosť, ale pri nekoordinovanom rozvoji môže vyvolať aj nežiaduce účinky. Konečný efekt cestovného ruchu znamená úžitok pre zúčastnených partnerov, a to pre ekonomiku štátu (regiónu), rekreačný a kultúrny potenciál, podnikateľov miestne obyvateľstvo a návštevníkov. (GÚČIK a kol. 2007 : 47)

Prínos cestovného ruchu	Očakávaný úžitok (efekt)
Ekonomika štátu (regiónu)	Rast daňových a devízových príjmov Tvorba hodnoty a multiaplikačný efekt Rast HDP štátu a regiónu Priame a nepriame vytváranie pracovných miest Podpora štrukturálnych zmien hospodárstva (regiónov) v súvislosti s poklesom tradičnej hospodárskej činnosti Stimulovanie medziregionálnej kooperácie
Prírodný a kultúrny potenciál (zdroje) cestovného ruchu	Sprístupnenie, zhodnotenie, zveľadenie a ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva Prežitie a rozvoj tradičných kultúrnych výrobkov, remesiel a folklóru
Podnikatelia a investori	Vytváranie príležitostí pre podnikateľské aktivity Odbyt produkcie Zabezpečenie prosperity a upevnenie postavenia na trhu

Miestne obyvateľstvo	Stabilizácia pracovných miest Zastavenie pracovnej migrácie Zvýšenie pracovných príjmov a životného štandardu Zlepšenie infraštruktúrnej vybavenosti sídiel Zlepšenie životného prostredia Zvýšenie sebavedomia a spolupatričnosti miestneho obyvateľstva.
----------------------	---

(GÚČIK a kol. 2007 : 47-48)

3.2.1 Sociálne a kultúrne účinky cestovného ruchu

Cestovný ruch sa rozvíja na základe primárnej ponuky, t.j. existencie prírodného a kultúrneho dedičstva. Je preto nevyhnutné, aby návštevníci (turisti) tieto hodnoty spoznávali a vážili si ich, prejavovali k nim úctu a pokoru. Cestovný ruch pritom plní viaceré sociálne a kultúrne funkcie:

Zdravotno-preventívna funkcia	Kultúrno-poznávacía funkcia	Mierotvorná funkcia
-------------------------------	-----------------------------	---------------------

(GÚČIK a kol. 2007 : 55)

Zdravotno-preventívna funkcia cestovného ruchu sa rozvíja úmerne s účasťou obyvateľstva na cestovnom ruchu. Zhoršujúca sa kvalita životného prostredia v obytných sídlach núti človeka prechodne cestovať a pobývať v cieľových miestach s nenarušenou prírodou a vysokou kvalitou životného prostredia. Zdravotno-preventívny účinok sa dosahuje zmenou každodenných stereotypov a pobytom človeka v prírodnom prostredí. Zabezpečuje sa tak obnova organizmu, upevňuje telesné zdravie a duševná rovnováha. Cestovný ruch tým vplýva nielen na zdravie jednotlivca, ale aj na národné zdravie. Využívajú sa pritom preventívne, relaxačné a rekondičné pobyty, rozličné aktivity zdravotného, športového a rekreačného cestovného ruchu, ktoré pôsobia na pokles chorobnosti, zlepšenie zdravotného stavu a na skorší návrat do výrobného procesu. Zdravotno-preventívna funkcia má aj ekonomický aspekt, pretože vznikajú úspory nákladov na zvýšenú liečebnú starostlivosť. GÚČIK a kol. 2007 : 55)

Kultúrno-poznávacia funkcia cestovného ruchu súvisí s poznávaním histórie, tradícií, umenia, prírody a spoločnosti. Účelné využívanie voľného času na cestovanie a cestovný ruch je príležitosťou na spoznávanie národných kultúr a tradícií, podporuje vzájomné poznávanie medzi národmi a štátmi. Cestovný ruch má vplyv na rozširovanie duševného obzoru, poznávanie a nemalou mierou prispieva k zvyšovaniu všeobecnej vzdelanosti. Má bezprostredný vplyv na kultiváciu duševných hodnôt človeka, obohacuje jeho vnútorný život. Pomáha utvárať kultúrne záujmy, resp. napomáha ich realizácií, učí rozoznávať a vážiť si kultúrne dedičstvo vlastného národa a iných národov. Kultúrno-poznávacia funkcia cestovného ruchu má aj ekonomický aspekt. Rozširovanie poznania a duševného obzoru prostredníctvom cestovného ruchu prispieva k šíreniu vedeckých poznatkov a všeobecnej vzdelanosti obyvateľstva, a tým znižuje finančné nároky na vzdelávanie v školách. (GÚČIK a kol. 2007 : 55-56)

3.2.2 Dopady cestovného ruchu

Rozvoj cestovného ruchu je nevyhnutné hodnotiť jednak z hľadiska návštevníka (turistu) ako spotrebiteľa uspokojujúceho svoje potreby a jednak z hľadiska poskytovateľov kolektívnych a zmiešaných statkov (verejného sektora) a súkromných statkov, t.j. podnikov a organizácií ako poskytovateľov služieb tovaru. Východiskom hodnotenia je skúmanie konečného efektu cestovného ruchu, ktorý posudzujeme z dvoch hľadísk:

- a) z vecného hľadiska efektom spotreby služieb cestovného ruchu je pozitívna zmena telesného a duševného zdravia človeka vyplývajúca z kultúrneho a športového využitia, poznávania, liečenia, spoločenskej komunikácie ap. U návštevníka sa prejavuje ako individuálna úžitková hodnota, ktorá má charakter komplexného zážitku;
- b) z hodnotného hľadiska je efektom objem tržieb získaný za realizované služby a tovary (spotrebných výdavkov návštevníkov vynaložených na uspokojenie svojich potrieb), ktoré získali poskytovatelia služieb a tovaru. (GÚČIK a kol. 2007 : 58)

Konečný efekt cestovného ruchu			
Úžitkový	efekt	=	Hodnotový
miera spokojnosti návštevníkov	so		objem tržieb podnikov a organizácií
spotrebovanými službami a tovarom			poskytujúcich služby a tovar návštevníkom

Dopad cestovného ruchu na jednotlivých návštevníkov sa prejavuje uspokojením ich potrieb a splnením očakávaní. Ide o subjektívny psychologický postoj, ktorý sa meria na základe subjektívnych výpovedí návštevníkov. Pri hodnotení spokojnosti návštevníkov sa používajú rôzne metódy, napr. pozorovanie, rozhovor, dotazník, škálovacie techniky, experiment.

Z ekonomického hľadiska sú rozhodujúce procesy, ktoré majú priamy vzťah k návštevníkom. Ich výsledkom sú príjmy od návštevníkov (tržby, dane) podnikov a organizácií poskytujúcich služby, štátneho rozpočtu a miestnych rozpočtov (kraje, obce), prípadne aj iné výkony ako je počet turistov, počet prenocovaní, počet pobytových dní ap. Platí pritom vzťah medzi rastom výkonov zariadení cestovného ruchu a hodnotovým efektom cestovného ruchu. Tento ekonomický dopad sa netýka len poskytovateľov služieb, ale aj dodávateľov (nadväzná odvetvia), cieľové miesto (obec, región), zamestnanci a miestne obyvateľstvo.

Stupeň uspokojenia potrieb návštevníkov sa vyjadruje efektívnosťou cestovného ruchu. Čím vyšší bude stupeň uspokojenia týchto potrieb pri hospodárnom vynakladaní produkčných faktorov (prírody, práce, kapitálu, informácií), tým vyššia bude efektívnosť cestovného ruchu.

(GÚČIK a kol. 2007 : 59)

3.2.3 Formovanie vzťahu miestneho obyvateľstva k rozvoju cestovného ruchu v cieľovom mieste.

Osobitosťou cestovného ruchu je, že sa obvykle realizuje v úzkom kontakte s miestnym obyvateľstvom v danom cieľovom mieste. Niektoré formy cestovného ruchu sú zamerané na spoznávanie kultúry a spôsobu života miestneho obyvateľstva. To predpokladá, aby miestne obyvateľstvo malo pozitívny vzťah k návštevníkom, aby v kontakte s nimi prispeli k obohateniu ich zážitkov a k zlepšovaniu imidžu cieľového

miesta, resp. štátu. Miestne obyvateľstvo je súčasťou produktu cestovného ruchu. (GÚČIK a kol. 2007 : 210)

Využitie miestnych produktov a špecialít. Návštevníci obce majú zvyčajne záujem o miestne výrobky a špeciality. Môže ísť o výrobky potravinárskeho charakteru (oštiepky, syr, korbáčiky, žinčica z miestneho salaša, domáca slivovica alebo hruškovica z miestnej pálenice ap.) alebo ľudovomelecké výrobky (výšivky, čipky, výrobky z dreva, šúpolia ap.). Obec by mala vytvoriť podmienky na to, aby sa vytvorili podmienky na predaj týchto produktov. (GÚČIK a kol. 2007 : 213)

Organizovanie kultúrnych, spoločenských, športových a obchodných podujatí. Vhodnou príležitosťou na spestrenie pobytu návštevníkov v obci je ich zapojenie do kultúrno-spoločenských a športových aktivít v obci. Pri organizovaní týchto podujatí treba rátať aj s ich propagáciou medzi potenciálnymi návštevníkmi obce. Organizované podujatia sa môžu stať hlavným motívom návštevy. Sú to folklórne festivaly, jarmoky, súťaže (v rúbaní dreva, ťahaní dreva ťažnými koňmi, psie záprahy, krnačkové preteky, súťaž vo varení halušiek ap.) Tieto aktivity je ešte pres sezónou nevyhnutné časovo koordinovať medzi susednými obcami, aby sa vzájomne neprekrývali a zároveň sa spoločne propagovali v masmédiách. (GÚČIK a kol. 2007 : 213)

Ponuka doplnkových služieb. Tu je nevyhnutné vychádzať s potenciálu obce (mesta). Obec môže zabezpečiť pre návštevníkov rôzne doplnkové služby, a to buď priamo alebo cez podnikateľské subjekty. Ako príklad možno uviesť prípravu dreva na kúrenie pre chalupárov alebo obyvateľov poskytujúcich ubytovanie v súkromí (príprava dreva na ohniská do krbov), rôzne údržbárske práce pre chalupárov poskytnutie sprievodcov z radov miestnej mládeže na cykloturistiku, zber lesných plodov, pešiu turistiku ap. (GÚČIK a kol. 2007 : 213)

Bezpečnosť návštevníkov. Pocit bezpečnosti je pre človeka jednou z najdôležitejších potrieb. Obec by mala robiť všetko pre to, aby sa návštevníci cítili čo najbezpečnejšie. Týka sa to nielen osobnej bezpečnosti návštevníkov, ale aj ich majetku. Pre bezpečnosť návštevníkov a ich majetku je nevyhnutné:

- zabezpečiť vhodné osvetlenie obce v nočných hodinách,
- usmerniť občanov, aby si všímali pohyb cudzích ľudí v obci a podozrivé osoby oznámili na obecný úrad (políciu),

- školiť podnikateľov v cestovnom ruchu, aké organizačné a technické opatrenia sú nevyhnutné, aby sa eliminovali potenciálne krádeže,
- zriadiť obecnú (mestskú) políciu v prípade potreby. (GÚČIK a kol. 2007 : 213)

Skúmanie spokojnosti návštevníkov. Ešte pred turistickou sezónou by mala obec vytvoriť podmienky pre spätnú väzbu, ktorá by poskytla údaje o tom, s čím boli návštevníci spokojní alebo nespokojní, čo treba urobiť na zvýšenie ich spokojnosti, čo očakávajú od obce v budúcnosti. Najvhodnejším spôsobom je prieskum pomocou dotazníka. To znamená pripraviť pred sezónou vhodný dotazník (aj v cudzích jazykoch), zorganizovať jeho rozsev a zber (v spolupráci s podnikateľmi, zapojením mládeže ap.). Po skončení sezóny je nevyhnutné dotazník vyhodnotiť a oboznámiť občanov s výsledkami prieskumu. Zároveň treba motivovať miestnych podnikateľov v cestovnom ruchu, aby si robili vlastný prieskum spokojnosti hostí s ich službami. (GÚČIK a kol. 2007 : 213)

Pestovanie hrdosti občanov na svoju obec (mesto). Táto zásada má trvalú platnosť, nielen pri príprave na turistickú sezónu. Týka sa predovšetkým mladých ľudí. Občania by mali poznať históriu obce (mesta), aktívne sa zapájať do spoločenského diania, chrániť a zveľaďovať životné prostredie. Obec by mala udržiavať kontakty s významným osobnosťami pochádzajúcimi z dane obce, ako aj s ostatnými rodákmi, ktorí prejavia o to záujem (napr. pravidelné stretnutia rodákov). Mnohé obce (mestá) si nechali spracovať a vydali monografie o svojej histórii a súčasnosti, ktoré sú vhodným zdrojom poučenia pre súčasníkov i budúce generácie a pomáhajú v občanoch pestovať hrdosť na svoju obec. Monografia môže byť zaujímavým zdrojom informácií pre návštevníkov obce a možno s ňou inšpirovať aj pri tvorbe produktu cestovného ruchu, ak vychádza z miestnych tradícií. (GÚČIK a kol. 2007 : 214)

Dobrá príprava obce, jej obyvateľov a podnikateľov na turistickú sezónu je predpokladom spokojnosti návštevníkov s pobytom a vytvára podmienky na to, aby cestovný ruch dosiahol vyššiu kvalitatívnu úroveň a aby sa aj obyvatelia stotožnili s cieľmi podporujúcimi rozvoj cestovného ruchu v obci (meste). (GÚČIK a kol. 2007 : 214)

4 ANALÝZA PONUKY CESTOVNÉHO RUCHU VO VYBRANÝCH OBCIACH

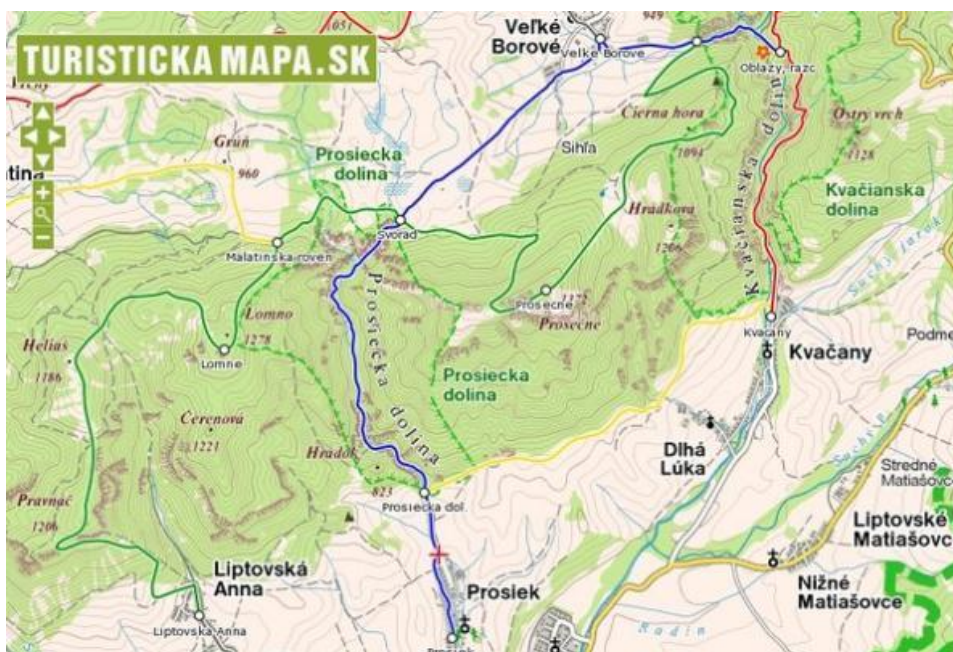
5

5.1 Obec Kvačany

Kvačany sú vzdialené od Liptovského Mikuláša 15,5 km (autom približne 18 min) a od Ružomberka 26,4 km (autom približne 32 min).

Obec Kvačany je obklopená Chočskými vrchmi, ktoré sú vstupnou bránou do známej Kvačianskej doliny. Ideálne turistické a cykloturistické hrebeňové trasy Vám zanechajú zážitky z nedotknutej prírody.

Obrázok 1 Mapa turistického chodníka Kvačianska dolina – Prosiecka dolina

Zdroj: Dostupné na internete: <<http://www.ephoto.sk/galeria/blog-obrazok/95/d7b125a05961a7c2e8b44a67dd91e5be31b6dc40/>>

Obrázok 2 **Profil turistického chodníka Kvačianska dolina – Prosiecka dolina**

Zdroj: Dostupné na internete: <http://www.mikulas.sk/files/Image/profil-y-turistickych-tras/prosecne_profil.jpg>

Dedina patrí k priekopníkom a propagátorom vidieckej turistiky. Poloha dediny v príjemnom, prírodou obklopenom prostredí s bohatými možnosťami krátkych či dlhších turistických výletov vytvára ideálne podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu. Okrem krásnych prírodných scenérií Kvačany ponúkajú aj zaujímavé kultúrne pamiatky. Čerstvo zrekonštruovaný gotický kostol z 13. storočia, tradičná ľudová architektúra vo forme malebných dreveníc, či množstvo drobných dielok ľudovej architektúry, ktoré zvyrazňujú jej rázovitosť. (UBYTOVANIE, TURIZMUS, RELAX V OBCI KVAČANY: <<http://www.drevenicakvacany.sk/uvod>>)

V roku 2010 boli zozbierané informácie o histórii obce ktoré opisujú život ľudí a taktiež aj zmeny, ktoré sa v dedine v minulosti udiali. Aj keď Kvačany a Dlhá Lúka boli osobitné obce, životy obyvateľov sú opisované spoločne.

Život obyvateľov oboch obcí bol vždy tvrdý a ťažký. Práca na poli, okolo statku, práca v lese, či v blízkyh alebo vzdialených mestách, nevytvárala dostatok času a priestoru na kultúrno-spoločenské využitie. Úzky priestor sa mohol vytvárať pri málotriednej škole a miestnych učiteľoch. Obce ani v minulosti nemali typické ľudové kroje, nezachovali sa miestne folklórne piesne a tance. Život obcí v priebehu celého roka býval ovplyvňovaný predovšetkým prácou na poli a na gazdovstve. Celoročný život ľudí vyplnený prácou, býval prerušovaný len niekoľkokrát v roku sviatkami, prípadne slávnosťami a verejnou zábavou. Boli to predovšetkým cirkevné výročné sviatky (Vianoce, Veľká noc), ktoré sa oslavovali veľmi obradne. (VÍTEK a kol. 2010 : 98)

Priaznivé podmienky pre obohatenie kultúrno-spoločenského života nastali až po vzniku prvej Československej republiky v roku 1918. Popri tradičných formách zábavy sa objavuje ochotnícke divadlo. Impulzom pre zrod ochotníckeho divadla v Kvačanoch bol učiteľ v susednej Sielnici Rudolf Sajták, ktorý bol ochotný venovať sa popri sielnických ochotníkoch aj kvačianskym. Preto prví divadelníci z Kvačian každý večer chodili 4 km do Sielnice, kde sa schádzali v notárskom dome. Tu učiteľ Sajták nacvičil s kvačianskou mládežou prvú divadelnú hru Kubo od Jozefa Hollého. Prvé divadelné predstavenie sa potom uskutočnilo 31. Marca 1919 v budove kvačianskej Rímsko-katolíckej ľudovej školy. Súhlas na predstavenie v jej priestore udelila Rímsko-katolícka školská stolica a miestny farár. (VÍTEK a kol. 2010 : 98)

Do roku 1932 sa predstavenia uskutočňovali výlučne v priestoroch tunajšej školy, ale v roku 1931 si Ondrej Harich v Kvačanoch postavil nový dom s miestnosťami určenými pre pohostinstvo. Bolo tu možné ubytovať hostí. Miestnosť výčapu bola riešená tak, že sa dala rozdeliť na dve časti. Jedna stena potom slúžila ako presná stena javiska. Po skončení predstavenia sa odtlačila, javisko sa rozobralo a vznikla tanečná sála pre usporiadanie zábavy. Od toho času sa predstavenia, spolu so zábavou, odohrávali v priestoroch Haruchovej krčmy. (VÍTEK a kol. 2010 : 99)

V roku 1942 bol v obci za 4 mesiace postavený kultúrny dom. Prvým divadelným predstavením, ktoré sa v dokončených priestoroch kultúrneho stánku odohralo, bola Stodolova Bačova žena. (VÍTEK a kol. 2010 : 101)

Po prvej svetovej vojne bolo obciam umožnené vytvárať a udržiavať obecné knižnice. Referát ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave pravidelne zisťoval stav knižníc v jednotlivých župách. Podľa štatistického výkazu v roku 1929 bol správcom knižnice v Dlhej Lúke Jozef Žiak. K dispozícii tu bolo 48 zväzkov kníh pre 18 pravidelných čitateľov. Správcom obecnej knižnice v Kvačanoch bol Štefan Šuba. K dispozícii tu bolo 30 kníh, medzi ktorými nechýbali takí autori, ako napríklad Turgenev, Kalinčiak, Kollár, Vansová, a iní. Knihy si v kvačianskej knižnici pravidelne požičiavalo 17 čitateľov. (VÍTEK a kol. 2010 : 101)

Miestom stretávanie sa a zábavy boli krčmy Kolomana Nemessaányho, Jozefa Kudzbela a neskôr Ondreja Haricha. Svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávali i stretnutia žien a mládeže počas zimných páračiek. (VÍTEK a kol. 2010 : 101)

Vodné diela na potoku Kvačianka a Dlhólúčanka

Vodné diela ako účinný pomocník obyvateľom obce Kvačany a Dlhá Lúka vybudované a využívané na potoku Kvačianka i potoku Dlhólúčanka. Nakoľko spôsoby využitia vody a ochrany pre ňou boli stále viac mnohotvárne, skôr či neskôr sa museli stať predmetom právnej úpravy. Posledným štádiom týchto štádiom týchto úprav bola sústava vodných zákonov, ktorých základ tvoril zákon číslo XXIII/1885 o vodnom práve (doplnený zákonným článkom XVIII/1913). Podľa § 181 tohto zákona bola zriadená vodná kniha a zbierka listín vodnej knihy, ktorú viedol podžupan príslušnej župy. Preto súvislejšie záznamy o vodných oprávneniach sú až do roku 1890, keď aj v Liptovskej župe vznikla vodná kniha, kde sa vodné oprávnenia evidovali. (VÍTEK a kol. 2010 : 102)

Podľa vodnej knihy bolo v Kvačanoch viacero vodných diel. Pod číslom VI/4 to bol mlyn Jána Sutorisa. Toto vodné dielo pozostávalo z voľného náhonu na potoku Kvačianka, prírodného kanála dlhého asi 500 metrov s dvoma jalovými odpadmi, Francisovej turbíny s vodnou nádržou s využiteľným spádom 4 metre pri odbere vody 20 litrov za sekundu a s výkonom turbíny 8 HP. Jalový dopad pred vodnou nádržou bol zvedený do betónového odpadového potrubia s priemerom 80cm, do ktorého bol vpustený aj odpad z turbíny. Otvorený odpadový kanál potom pokračoval ďalej k vodnému dielu Jozefa Brunčiaka. Vodné dielo Jozefa Brunčiaka bolo zapísané vo vodnej knihe pod číslom VI/2 pôvodne na Ondreja Brunčiaka. V prevádzke bol aj vodný gáter. Vodné dielo pozostávalo z prírodného kanála, dreveného akvaduktu (mosta) s dĺžkou asi 30 metrov, cez ktorý tiekol jalový odpad. Odpadový kanál pretekal ďalej voľne cez obec a ústil do hlavného riečiska pod mostom v Dlhej Lúke. (VÍTEK a kol. 2010 : 102)

Pod číslom VI/1 bolo zapísané vodné dielo Marka Feherpatakyho a nachádzalo sa v Kvačanoch, v časti zvanej Oblazy. Vodné dielo pozostávalo z mlyna a pily. Pôvodne boli v Kvačianskej doline postavené mlyny tri a to troma susediacimi obcami: Sviňarky (dnes Malé Borové), Veľké Borové a Huty. Tretí mlyn bol postavený na mieste zvanom Poľana (asi 400m na horným mlynom smerom na Huty), pri povodni v roku 1913 bol však zničený. (VÍTEK a kol. 2010 : 102-103)

Komplex vodných mlynov v Kvačianskej doline – Oblazoch tvorili dve samostatné usadlosti. Vrchný Gejdošovský mlyn pozostáva z vlastného obytného domu a samostatne situovaného hospodárskeho objektu. Mlyn bol postavený v prvej polovici 19.storočia obcou

Sviňarky, vlastníkom bol rod Dvornikovičovcov. V roku 1869 mlyn predaný Jánovi Gončarovi, Ondrejovi Kottekovi a Jurajovi Tkáčovi z Malého Borového, s postupným prechodom dedičstva na ich potomkov. V roku 1920 si prenajal mlyn Pavol Gejdoš s manželkou Máriou z Liptovskej Anny. Ten prerobil mechanizmus mlyna na dva malé mlynské kamene. Mleli múku z ovsá, jačmeňa a vyrábali drevené šindle. (VÍTEK a kol. 2010 : 103)

Dolný Brunčiakovský mlyn bol tiež postavený v prvej polovici 19. storočia na náklady obce Veľké Borové. O jeho prvých užívateľoch sa informácie nezachovali. František Brunčiak z Kvačian na základe zmluvy z 23. Apríla 1931 mlyn odkúpil od obce Veľké Borové za 200 korún. Pôvodne bol mlyn dvojpriestorový, skladal sa z izby a mlynice. Na pohon mal dve kolesá, situované za sebou, ktoré poháňali nielen dva mlynské stroje, ale aj starší typ píly – valaška. František Brunčiak mechanizmy prerobil na ozubené prevody, zrušil jeden z mlynských strojov a dal v roku 1935 postaviť novodobú pílu – gáter. Tým vznikol typický pôdorys v tvare „L“. Podľa spomienky Ladislava Klepáča (*1917) gáter kúpil Brunčiak od Plachého zo Sielnice, ktorý ho mal pôvodne pre svoj zámer pod Suchou dolinou nad Liptovskými Matiašovcami (Spomienky Ladislava Klepáča, zapísané 12.09.2010). Na dolnom mlyne sa tiež mlelo, no častejšie bol využívaný ako píla. Na náhon bolo odvedené celé koryto potoka, aby voda utiahla gáter aj šindľovačku. (VÍTEK a kol. 2010 : 103-104)

Na Kvačianke existovalo na konci 19. storočia na vodnom náhone mlyna Jána Sutorisa a Ondreja Brunčiaka aj vodné dielo Vojtecha Klejku na výrobu dreveného šindľa, ale v druhej polovici 20. storočia už po ňom neboli stopy. (VÍTEK a kol. 2010 : 104)

Na Dlholúčanke bolo vybudovaných šesť kolies, ktoré vyrábali elektrickú energiu. (VÍTEK a kol. 2010 : 104)

Stavebné aktivity a budovanie vybavenosti obce

V mesiaci december 1939 sa obyvateľstvo pustilo s elánom do elektrifikácie v obci. Boli urobené začiatkové kroky, nakoniec však z neznámych príčin stroskotala. Jeden druhého obviňovali, prečo niet elektrického svetla v obci. Isté je, že by sa vec bola uskutočnila, lenže medzi ľuďmi nebolo jednoty a v mesiaci december 1939 bolo aj dosť

petroleja. Jednotlivci, ako mlynári, krčmy a obchody si elektrinu zaviedli provizórne. Chválili si to a neradi by sa s ňou rozlúčili. (VÍTEK a kol. 2010 : 111)

Celý rok 1941 bol prípravou na stavbu kultúrneho domu. V roku 1942 sa príprava skončila a v apríli 1942 už boli hotové aj plány. Na mimoriadnom zasadnutí 14.apríla 1942 sa obecné zastupiteľstvo zaoberalo stavbou kultúrneho domu a zabezpečením úloh spojených so stavbou. Na úvod prehovoril obvodný notár Štefan Kabzan, ktorý pripomenul, že medzi občanmi počuť dvojaké návrhy: jedni chcú stavať kultúrny dom, je ich väčšina, iní zas chcú stavať školu, nakoľko je pre jednu triedu nad počet detí. Notár prízvukoval, že stavba školy je nutnejšia. Prítomní členovia obecného zastupiteľstva však jednoznačne zaujali stanovisko, že v prvom rade sa má postaviť kultúrny dom. Poverili notára aby k súťaži vyzval štyroch až piatich podnikateľov. Na výstavbu sa rozhodla obec vypožičať si od peňažného ústavu 80 000 Ks a zvyšok uhradiť hotovým materiálom, ktorý už má obec zadovážený. O miesto kde sa bude kultúrny dom stavať boli dlhé boje. Na otázku, kde bude postavený kultúrny dom, starosta odpovedal, že je vyhladené miesto medzi krížom a pastierňou. Desať členov výboru bolo za to , aby sa na tomto mieste postavil. Proti tomu bolo Koloman Nemessányi, ktorý navrhoval, aby bol kultúrny dom postavený za vodou, na mieste bývalej šmykne powyše Brunčiakovho humna. Poukazoval na to, že navrhované miesto powyše kríža je úzke a že dom bude vystavený obkydávaniu blatom, odfrkovaním z kolies okoloidúcich vozov. Poznamenal tiež, že budúce generácie budú terajším funkcionárom obce zazlievať schválenie tohto stavebného pozemku, preto odporúča stavebný pozemok „za vodou“. K tomuto návrhu sa pripojil Emil Hajurka. K posúdeniu vhodnosti stavebného pozemku zastupiteľstvo vyšlo na tvár miesta. Nakoľko zastupiteľstvo sa rozišlo bez rozpustenia, záležitosť ostala nevyriešenou. (VÍTEK a kol. 2010 : 111-112)

Nakoniec rozhodlo Technické oddelenie v Liptovskom Sv. Mikuláši. O stavbu sa pričínil starosta obce Ján Chovan Tkáčik. (VÍTEK a kol. 2010 : 112)

Na výberové konanie o zverenie stavby kultúrneho domu sa prihlásili Štefan Dulák z Vlašiek za 154 467 Ks, Peter Kuna z Bobrovca za 139 160 Ks, Martin Trnovský z Ploštína za 150 016 Ks a Stavebné družstvo z Liptovského Svätého Mikuláša za 207 062Ks. Na základe predložených ponúk bol ako staviteľ dňa 26. apríla 1942 vybraný Peter Kuna s tým, že za vykonané práce požaduje 53 300 Ks, vrátane dodania stolárskeho, klampiarskeho a sklenárskeho materiálu. Obec sa zaviazala dodať všetok ostatný potrebný

materiál. Stavbu sa zhotoviteľ zaviazal dokončiť do konca augusta 1942. Napriek tomu, že bolo ťažko zaobstarať potrebný materiál a že jeho cena do konca leta stúpila (jeden metrický cent vápna stál 36 Ks, jeden kus tehly 1,80 Ks, o ktorú však bola núdza a železo nebolo dostať), bola stavba kultúrneho domu úspešne zvládnutá. (VÍTEK a kol. 2010 : 112)

Budova pozostávala z dvoch miestností rozdelených chodbou. Väčšia z nich slúžila ako divadelná sála. Svetilo sa elektrinou, ktorá sa vyrábala v mlyne Sutorisovcov. Ak bol náhodou mlyn odstavený, muselo sa svietiť sviečkami alebo petrolejovými lampami. Preto museli usporiadatelia vždy vopred požiadať mlynára, aby im dovolil počas predstavenia svietiť lampami. Napriek tomu bola intenzita svetla slabá a kolísavá, pretože napätie v takejto sieti nebolo stále. Mlynárovi sa potom poplatok za odber platil podľa počtu žiaroviek. (VÍTEK a kol. 2010 : 112)

V 70. rokoch bola ku kultúrnemu domu dostavaná prístavba, na toaletu sa chodilo za kultúrny dom, kde boli na to postavené drevené latríny. V 80. rokoch vybudovali aj vnútorné toalety. V roku 2003 sa v kultúrnom dome uskutočnil nultý ročník Katolíckeho plesu. Tento ples bol podnetom pre skultúrnenie a skrášlenie priestorov kultúrneho domu. Krátko na to boli v kultúrnom dome upravené omietky a v roku 2007 boli zmodernizované aj toalety.

5.1.1 Primárna ponuka obce

Kultúrne akcie: Kvačianske slávnosti

Športové akcie: -

Významné prírodné pamiatky a úkazy: Kvačianska dolina - Mlyny v Oblazoch

Významné kultúrne pamiatky: Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej zo začiatku 14. Storočia

Významné sviatky: 1319 prvá písomná zmienka o Obci Kvačany

25.november-sviatok sv. Kataríny

Možnosti využitia voľného času v obci:

- turistika
- cykloturistika
- telocvičňa pre verejnosť
- futbalový štadión

- tenisový kurt
- multifunkčné ihrisko v areáli ZŠ Kvačany

Kvačianska dolina

Čaká na vás príjemná prechádzka v malebnom, horskom prostredí, ktorá sa každému vryje do pamäte. Uvidíte veľmi pôsobivý skalný útvar Jánošíkova hlava, rokliny, vyhliadky na dolinu a na konci, malebné Mlyny Oblazy, ktoré si iste nenechajte ujsť.

Pod dolinou sa nachádza platené parkovisko, takže sa netreba báť o svoje auto. Odtiaľto mierne stúpajúc, nezabudnite na Jánošíkovu hlavu, ktorá na vás pozerá z ľavej strany. Počas daždivých dní táto skala dokonca „plače“.

Na mieste zvanom Kobyliny je priepasť. Odvážlivci, ktorí sa odhodlajú pozrieť do tejto 70 metrovej hĺbky môžu pozorovať na skalnej stene plesnivce, tiež koryto Kvačianky, ktorá túto dolinu vytvorila.

Iným, ešte vyššie položeným vyhliadkovým bodom sú Roháče, kde stojí aj tabuľa náučného chodníka a poukazuje na faunu v týchto miestach. Môžete sa z nej napríklad dozvedieť, že Kvačianska dolina a jej okolie sú biotopom medveďa hnedého. :) Výhľad z tohto skalného brala je skutočne nádherný.

Istotne pokračujte po chodníku, lebo to najlepšie na vás ešte len čaká. Keď uvidíte drevenú tabuľu s odbočkou na Mlyny Oblazy, neváhajte sa vydať po skratke naľavo. Za 5 minút ste na Mlynyoch, ktoré si zamilujete. V rozprávkovom prostredí, si môžete oddýchnuť, odbehnúť k neďalekému Ráztockému vodopádu, prípadne spoznať históriu a fungovanie týchto pamiatok.

Výlet na Kvačianskou dolinou je vhodný pre všetky typy turistov, rovnako pre deti, či dôchodcov, nakoľko nejde o náročnú trasu. Veríme, že ak raz toto miesto navštívite, vrátite sa opäť.

Keďže Oblazy sú významnou križovatkou, dá sa odtiaľto pokračovať rôznymi smermi. Možno sa vrátiť do Kvačian, prípadne pokračovať do Jóbovej ráztočky k ľudovému rezbárovi p. Smutniakovi, ktorý Vám rád predstaví svoje diela. Môžete pokračovať na Huty, alebo na Veľké Borové a teda ísť pokračovať po náučnom chodníku Prosiecka-Kvačianska dolina. Cez Veľké Borové, Svorad a Prosiecku dolinu to aj s návratom do Kvačian z Prosieka trvá 5 hodín.

(KVAČIANSKA DOLINA : <<http://kvacany.sk/kvacianska-dolina.php>>)

Mlyny oblazy

Kultúrna pamiatka, nachádzajúca sa v malebnej Kvačianskej doline, patrí k skvostom Slovenska a je obľúbenou destináciou návštevníkov všetkých vekových kategórií z rôznych kútov sveta. Kto toto miesto navštívi, určite nebude sklamaný.

Miesto zvané Oblazy sa nachádza pri sútoku Hutianky, Borovianky a Ráztočianky a je výborným miestom pre oddych spojený s poznávaním histórie regiónu Liptov.

Pôvodne boli v Kvačianskej doline tri mlyny. Dokonca sa spomína aj štvrtý mlyn, hlbšie v doline, pod Roháčom, ktorý však v 19. stor. zobrała voda.

Horný mlyn – gejšošovský, bol postavený v 1. polovici 19. storočia obcou Sviňarky, dnes Malé Borové pre potreby miestnych obyvateľov. V roku 1920 ho prenajali manželka Gejšošovci. Ich priam dobrodružná cesta cez ruský front až na Oblazy zaujme každého návštevníka. Dnes tu môžeme pozorovať zrekonštruované mlynské zariadenie, ako aj pozostatky zo starej histórie mlyna.

Dolný mlyn - brunčiakovský bol postavený obcou Veľké Borové v rovnakom čase. Sú na ňom dve kolesá, ktoré poháňali nie len mlynské zariadenia ale aj starý typ píly. Dnes si túto pílu môžeme pozrieť v rekonštruovanom stave.

Tzv. “Tretí mlyn” predstavovala furmanská krčma, v ktorej žil krčmár Maťuga. Mnohí sa ešte dnes pamätajú, ako sa tu zastavovali po občerstvení. V roku 1944 však ustupujúci fašisti krčmu podpálili a dnes nájdeme sotva jej základy.

Mlyny postupne chradli, až sa stali skoro úplnými zrúcaninami. Od roku 1980 však pamiatkari začali tieto skvosty vidieckej architektúry zachraňovať a dnes sú už úplne zrekonštruované, dokonca prednedávnom bol uvedený do prevádzky horný mlyn. Návštevníci si tak môžu na vlastné oči pozrieť technológiu mletia múky starodávnym spôsobom. Po príchode na toto čarovné miesto vás privítajú dobrovoľníci, ktorí sa každoročne na tomto mieste striedajú, sú tu ubytovaní a žijú tu uprostred prírody, bez elektriny ako za starých čias. Obidva objekty - horný aj dolný mlyn - sú otvorené a návštevník si ich môže prezrieť aj zvnútra.

Mlyny sú súčasťou náučného chodníka Prosiecka a Kvačianska dolina. Pokračovať z nich môžeme Kvačianskou dolinou do Kvačian, dolinou Borovianka na Veľké Borové,

prípadne môžeme ísť navštíviť ľudového rezbára, pána Smutniaka, na samotu Ráztoky. Rovnako tak môžeme pokračovať smerom na Huty a Západné Tatry. Je teda zrejmé, že Oblazy sú kľúčovým miestom, akousi križovatkou a zároveň spájajúcim prvkom tohto územia.

(MLYNY OBLAZY : <<http://kvacany.sk/mlyny-oblazy.php>>)

V súčasnosti, ako sa môžeme dozvedieť z obecného časopisu Oblazník je pod dolinou postavené strážené parkovisko, čo pozitívne vplýva na turistov ako aj na reputáciu obce. Na tomto parkovisku je taktiež možnosť zobrať si mapku, alebo kúpiť pomôcky pre turistiky napr. pršiplášť a pod.

Obrázok 3 **Mlyny Oblazy**

Zdroj: Dostupné na internete: <<http://www.vivo.sk/photo/167004/Oblazy/big>>

Obrázok 4 Pohľad na funkčný mlyn z vnútra

Zdroj: Dostupné na internete: <<http://files.nazirk.webnode.sk/200000864-925ea935a5/Oblazy%2007.jpg>>

Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej v Kvačanoch

Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej v Kvačanoch pochádza zo začiatku 14. storočia, o čom svedčia jeho najstaršie zachované gotické časti. Pravdepodobne ho dal postaviť komes Hainczmann zo Sásovej niekedy v rokoch 1319 – 1326. Najstaršie písomné správy o miestnom farárovi a kostole pochádzajú až z roku 1531, keď sa v jednej z listín spomína farár Peter z Kvačian.

Zrejme počas nepokojov bol poškodený aj samotný kostol, pretože v polovici 16. storočia bol prestavaný a renesančne upravený. K pôvodnej stavbe bola pristavaná veža a objekt bol obohatený múrom. Ďalšia prestavba prebehla v roku 1716.

Kvačiansky kostol je jednodňovou stavbou s rovným uzáverom presbytéria, prestavanou vežou, sakristiou a predsieňou. Klenba v lodi v južnej predsieni a v priestore pod vežou pochádza zo 16. storočia. Na východnej stene presbytéria sú zachované dve gotické okná, na južnej stene gotické pastofórium s trojpásovým motívom v kružbe. Vchod

do sakristie s gotickou krížovou klenbou je ozdobený gotickým kamenným portálom s pôvodnými dverami z 15. storočia. Pred južným vstupným portálom je renesančná predsieň s hrebienkovou krížovou klenbou.

Interiér je barokovo upravený s nástennými maľbami z roku 1716. V rámci opráv vykonaných v interiéri kostola v roku 1951 reštaurátori odhalili rustikálne gotické nástenné maľby z obdobia okolo polovice 15. storočia, ktoré boli maľované technikou zvanou fresco secco. V približnom strede severnej steny je maľovaný triptych v ráme s motívom zalamovanej pásky. V strede je zobrazené utrpenie svätého Bartolomeja, západne od neho je archanjel Michal vážiaci duše (tzv. Psychostáza), vo východnom poli stojaci svätec má nejasný atribút v ruke. Prostredný výjav je zdôraznený zdvojením rámu a pozostáva z tmavého monochrómneho a svetlookrového pásu s bielymi bodkami, známymi z rámov gotických oltárov. Na východnej stene v severnej časti kostola je zobrazená Madona a svätá Dorota, podávajúca Ježiškovi kvet. V južnej časti je trojica bosých svätíc alebo svätcov s knihami v rukách. Mladšie maľby sa nachádzajú v lodi kostola -sv.Ján Nepomucký a sv. Barbora.

Hlavný oltár je ranno-barokový s ústredným obrazom sv. Kataríny Alexandrijskej-mučenice a patrónky kostola. Pravý bočný oltár je ranno-barokový oltár Michala Archanjela z roku 1670. Ostatné oltáre, kazateľnica a obrazy Krížovej cesty pochádzajú z druhej polovice 19. storočia. Kamenná krstiteľnica bola zhotovená v roku 1697.

Na hlavnom oltári v hornej časti je vyobrazenie sv. Trojice a Blahoslavenej Panny Márie vystupujúcej na nebesá. Na pravej strane oltára boli v roku 1825 umiestnené sochy svätého Petra a svätého Štefana, na ľavej strane zasa sochy svätého Pavla a svätého Ladislava, kráľa.

Na menšom bočnom oltári, ktorý je umiestnený na pravej strane lode je obraz svätého Michala Archanjela, nad ním obraz svätej Trojice. Dolu stáli dve sochy, svätého Štefana a svätého Imricha, medzi nimi obraz dobrého Pastiera.

Najmenší oltár je zasvätený Sedembolestnej Panne Márii a umiestnený na ľavej strane lode. O výzdobu sa zaslúžila Júlia Svätójánska, vdova po Michalovi Dvornikovičovi, podžupanovi Liptovskej stolice.

Do mobiliára kostola patria v súčasnosti dva zvony. Menší je z roku 1520 z rímsko-katolíckeho kostola v Paludzi. Väčší zvon, takzvaný Starý zvon, nie je datovaný ani

signovaný, ale podľa odhadov pochádza zo 16. storočia, zrejme z čias prestavby. Zvon z roku 1755, tak ako ho uvádza Súpis pamiatok na Slovensku, sa vo veži kostola nenachádza, bol odobratý pre vojenské účely v období prvej svetovej vojny.

Chór vybudovali z dreveného materiálu. Na chóre bol umiestnený organ s piatimi mutáciami. Lavice v lodi boli vyrobené z mäkkého dreva, muži a ženy sedávali oddelene.

Rodina Dvornikovičovcov, ktorá bola patrónom, si pod kostolom vybudovala kryptu, do ktorej viedli dvere s hasprou.

(HISTÓRIA : <http://www.kvacany.fara.sk/?page_id=92 >)

Obrázok 5 Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej

Zdroj: Dostupné na internete: <http://www.tvarozna.cz/resources/upload/foto_2761.jpg>

V blízkosti obce sa nachádzajú aj ďalšie atrakcie, ktoré pozitívne vplývajú na návštevnosť v obci.

Sú to:

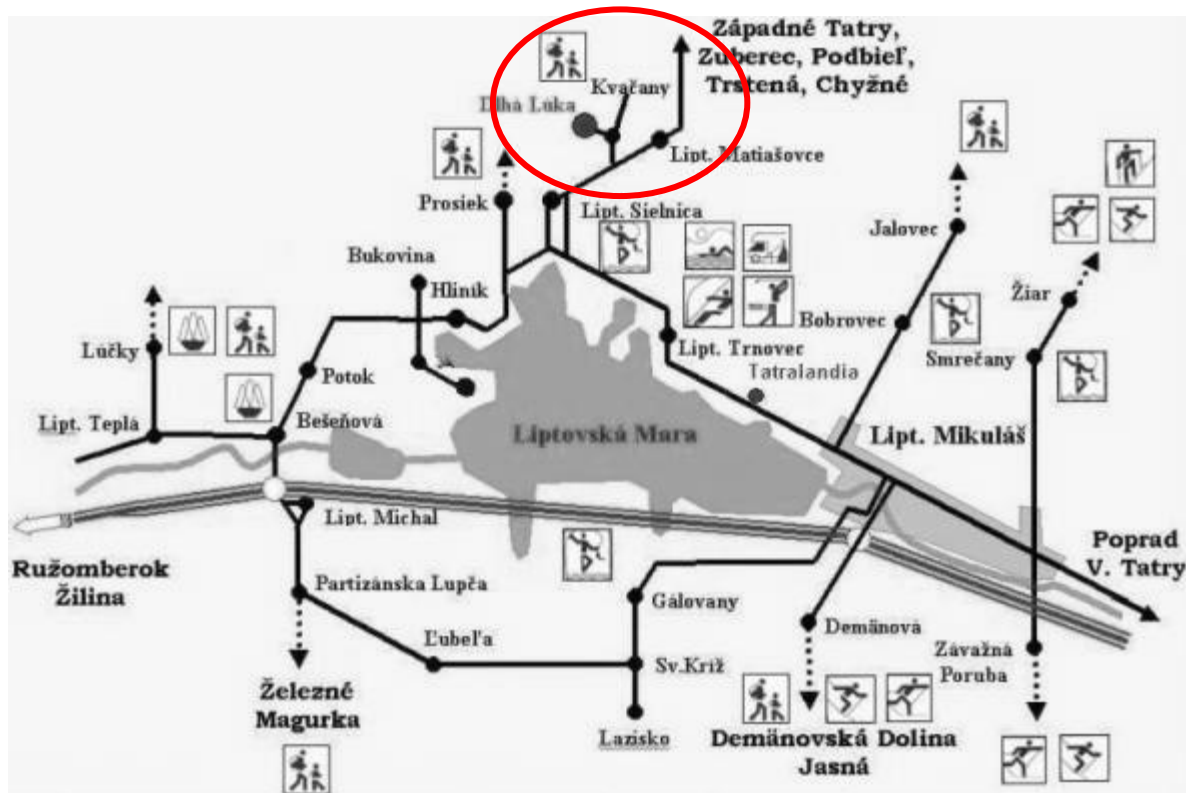
Aquapark Tatralandia – 7km

Thermal Park Bešeňová - 14km

Vodná nádrž Liptovská Mara – 5km

Archeologické múzeum v prírode Havránok – 7km

Obrázok 5 Mapa atrakcií v okolí obce Kvačany

Zdroj: Dostupné na internete: <<http://www.stando.sk/mapy/mapa.jpg>>

Aquapark Tatralandia

V súčasnej dobe Aquapark Tatralandia ponúka 28 toboganových dráh a šmýkačiek-6 NOVÝCH, 9 celoročných. Skvelou novinkou na leto su 4 NOVÉ atrakcie – obrovská Pirátska loď Čierny Korzár, retiazkový kolotoč, nafukovací hrad Jungle a divoký elektrický býk – ktoré sú súčasťou SUMMER CITY. Každý návštevník môže vyskúšať masážne sedenia, vodné postele, vodný hríbik, chrliče, vyvieračky, vodné prúdy, vodné hojdačky ,zahrať si vodný volejbal a basketbal, či zabaviť sa pri noodlovom aquaerobiku. To všetko

v 11 bazénoch – 2 NOVÉ karibské, 8 celoročných a 3 kryté. Bazény sú naplnené termálnou minerálnou (niektoré aj priehľadnou ohrievanou vodou) s teplotou do 38 °C.

Krytý tropický komplex Ostrov pirátov z Karibiku návštevníkov očarí wellness bazénmi naplnenými priehľadnou ohrievanou vodou s vodnými masážami, chrličmi a plaveckou časťou s protiprúdom, detským bazénom, Hawai Barom, a fantastickým výhľadom na panorámu Tatier vďaka presklenej časti na poschodí.

Wellness Paradise ponúka možnosť relaxu a rekondície v nekúpeľnom prostredí s komplexnými službami. Každodenne sa návštevníkom venujú odborníci na masáže kúpele, zábaly, a iné procedúry. Tatra-Therm-Vital - saunový svet s jedinečným komplexom 16 parných a vodných sáun, masážnych kúpeľov a procedúr rozširuje ponuku relaxu v Aquaparku Tatralandia.

Holiday Village Tatralandia ponúka skvelé ubytovanie v blízkosti Aquaparku Tatralandia. Návštevníkov čaká jedinečná prázdninová dedinka pri termálnych prameňoch v objatí čarovných hôr. Na výber je 155 kúzelných bungalovov a apartmánov s kapacitou až 700 osôb.

Súčasťou ubytovacieho komplexu sú aj minimarket, fitness centrum, Funny centrum, detský kútik, zmenáreň, nonstop recepcia... Pre ubytovaných hostí je počas zimnej sezóny pripravený taktiež bezplatný Aqua-Skibus, ktorý premáva z Aquaparku Tatralandia priamo do lyžiarskeho strediska Jasná Nízke Tatry. (AQUAPARK TATRALANDIA : < <http://www.liptov.sk/tatralandia/>>)

Thermal Park Bešeňová

Thermal park Bešeňová je vybudovaný na báze horúcich prameňov liečivých vôd, ktoré vyvierajú z hĺbky 1987 metrov o teplote 60,5°C. Pôsobí blahodarne na pohybové a dýchacie ústrojenstvo, urologické problémy a má priaznivé kozmetické účinky. Pozitívne účinky na psychiku sa prejavujú takmer okamžite, vďaka prvku lítium. Minerálna voda obsahuje vápnik, horčík, sodík, draslík, železo, mangán, draslík, mimoriadne množstvo síranov, bikarbonáty, voľný kyslíčnik uhličitý a ďalšie minerály.

Od leta 2008 Thermal park rozšíril ponuku svojich služieb takmer trojnásobne. Pre návštevníkov je pripravených 13 vonkajších a 3 vnútorné bazény s teplotou vody od 26 – 40 °C. V krytom bazénovom komplexe sa nachádzajú sedací – relaxačný bazén, veľký

plavecký bazén s nerezovým toboganom a bazén pre deti. V bazénoch sa nachádzajú rôzne atrakcie – podvodná lavica a vzduchová lavica, masážne trysky, chfliče, bublinkovače, vodný hrieb, vodný ježko. Tieto bazény sú výnimočné tým, že sú vyrobené z nerezú a sú svojho druhu jediné na Slovensku. Neopakovateľnú atmosféru celkového uvoľnenia vytvára Vitálny svet. Pripravený je čarovný svet vôní, farieb a príjemných zvukov hudby a životodarnej vody. Pozostáva zo sústavy sáun (bylinková, rímska, soľná, mentolová, fínska), ochladzovacieho bazéna s kúskami ľadu, whirlpoolu, tepidária. Pod “jednou strechou” je fitness centrum, rôzne masáže, biopton, solárium, manikúra/pedikúra.

Ubytovaciu kapacitu tvorí komplex trojhviezdičkových wellness hotelov Luka***, Termal*** a Giga***. Ubytovatelia majú neobmedzený prístup do vnútorných aj vonkajších bazénov.

Nadštandardné pohostinské a spoločensko-zábavné služby poskytuje Steak house so širokou ponukou špecialít na rošte a grile. Po absolvovaní relaxačných a wellness aktivít dobre padne posedenie v Relax bare s pestrým sortimentom alkoholických a nealkoholických nápojov, káv, zmrzlinových pohárov a cukrárenských výrobkov. Priestory sú vhodné aj na usporiadanie zábavných či firemných podujatí a kongresov do 150 osôb. Bezprostredná blízkosť bazénov dodáva špecifickú atmosféru Aqua baru. Vyznávači rýchleho občerstvenia si pochutia vo Fastfoode. (KÚPALISKÁ : <
<http://www.liptov.sk/kupliska.html>>)

Vodná nádrž Liptovská Mara

V lete najvýznamnejšie rekreačné stredisko. Liptovská Mara je priehrada na Váhu s výkonom 198 MW vybudovaná v rokoch 1969 až 1975. Výškou 45 m je druhou najväčšou sypanou hrádzou v SR. Priehrada s vyrovnávacou nádržou môže zadržať 365 mil. m³vody, najviac na území SR. Pri päte je široká 200 m a dlhá 1225 m. Vody priehrady zaplavili 13 obcí, /Vrbie, Demčín, Sokolče, Liptovská Mara, Sestrč, Nižné a Vyšné Dechtáre, Liptovská Sielnica, Parížovce, Paludza, Ráztoky, Černice/. Najcennejšie domy sú prenesené v skanzene v Pribyline. Ide o tieto pamiatky: goticko-renesančný kaštieľ v Parížovciach, pôvodné gotické kostoly v Liptovskej Mare, Sielnici, zrubové domy vzácnjej ľudovej architektúry. Výnimkou je artikulárny kostol z Paludze, ktorý preniesli na okraj obce Lazisko.

Každoročne sa tu rekreujú tisícky rekreatantov. Sú tu možnosti kúpania, surfovania, jachtingu, škola windsurfingu, člnkovanie, vodné bicyklovanie, minigolf, rybárčenie, plavba vyhliadkovou loďou Liptov - 80 miest - to všetko poskytuje autocamping Liptovský Trnovec na severnom brehu Liptovskej Mary. V Trnovci je plážové kúpalisko, autocamping kategórie "B", 140 stanov, bufet, kuchynka, ubytovacie bunky, požičovňa športových potrieb, minigolf, prístav lodnej dopravy, prístav jacht, požičovňa člnov, vodná záchranná služba, výcvikové stredisko potápačov a trávnatá pláž. Od jari do jesene sa tu konajú významné športové podujatia s medzinárodnou účasťou. (KÚPALISKÁ : < <http://www.liptov.sk/kupliska.html/>>)

Archeologické múzeum v prírode - Havránok

Archeologická lokalita sa nachádza na vršku Úložisko pri vodnej nádrži Liptovská Mara. Našlo sa tu sídlisko z mladšej doby železnej (300-100 pred n.l.). V súčasnosti prebieha rekonštrukcia časti keltskej osady Kotínov s obetišťom z 1. storočia pred n.l. Boli objavené zvyšky spaľovaných obiet (obilie, šperky) a v studni kosti siedmich ľudí, pravdepodobne obetí náboženských rituálov. V 11. až 15. storočí tu stál slovanský drevený hrádok opevnený palisádami. Stavby obydlia, obetiská, pec a rôzne predmety boli čiastočne rekonštruované a tvoria archeologické múzeum v prírode. Ďalej sa tu nachádzajú rekonštrukcie keltských stavieb, rekonštruovaná laténska hradba a brána, stredoveká obranná priekopa, most, dláždené nádvorie a suterén drevenej, obytnej veže, rekonštruuje sa stredoveký kostol. Vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku v roku 1967. (ARCHEOSKANZEN HAVRÁNOK – LIPTOVSKÁ MARA : < <http://www.liptov.sk/muzea/kelt.htm/>>)

Tradície

Z rozprávanie bývalého starostu obce – Ladislava Klepáča sa môžeme dozvedieť nasledujúci vývoj tradícií.

Fašiangy - Mládenci najprv pred zábavou chodili po dedine a pozývali dievčatá, ale aj starších. Pri tejto obchôdzke nezabudli pobrat' vajička, slaninu a menej aj peniaze. Z tejto zbierky sa večer urobila fašiangová zábava. Hlavnou postavou tohto pochodu bol BAKUS – zamaskovaný muž, ktorý v minulosti mal na sebe slamené zväzky tzv. proviesla. Tieto proviesla sa časom prestali používať z dôvodu vzniku družstiev. V súčasnosti sú hlavnými postavami fašiangového pochodu zamaskované osoby. Tento zvyk sa menil na základe

zmeny života v spoločnosti. Pochod sa žiadnym spôsobom neformuje smerom ku návštevníkom obce a jej turistických atrakcií.

Sadenie májov

V minulosti sa stavali máje pri každom dome kde bolo slobodné dievča. Máje stavali mládenci z jelší tzv. lejší, neskôr sa začali používať červené smrek. V súčasnosti sa máje stavajú iba pred kultúrnym domom a pri kaplnke. V roku 2004 sa zo zárobku ochotníckeho divadla na podnet starostu Ladislava Klepáča nakúpilo 12 košiel ktoré boli vyšité ako provizórny kroj (keďže Kvačany svoj kroj nemali). Spoločne vyzdobili voz tzv. rebriňák vedený koňom. Na tento voz následne naložili pripravený máj, ktorý viezli celou dedinou až na Dlhú Lúku. V Kvačanoch sa máje sadia na sviatok zoslania Ducha Svätého (Turíce), čiže cez turistickú sezónu. Návštevníci Kvačianskej doliny sa väčšinou do tohto pochodu zapoja náhodne, nie vo veľkom množstve.

Zábavy v prírode

Konali sa pod Kvačianskou dolinou a to dvakrát do roka. Organizovali ich hasiči alebo futbalisti. Tanečný parket bol riešený tak, že sa do kruhu vysadili lipy a jelše vytvorilo sa tam improvizované pódium a šenok. Tieto zábavy sa konali od 60 po koniec 80 rokov. Zábavy v prírode časom zanikli a v lete nebola žiadna zábavná akcia. Preto v Júli 2005 pri príležitosti otvorenia nového multifunkčného ihriska bola obcou zorganizovaná akcia s názvom „Zabavme sa pri dychovke“ kde sa hral futbal a zabávalo sa pri živej hudbe.

Po kladnej skúsenosti sa organizátori rozhodli vytvoriť tradíciu a na ďalší rok sa konal prvý ročník Kvačianskych slávností. Táto myšlienka sa ujala a na slávnosti prichádzali rodáci a taktiež náhodný turisti. Posledný rok bol namiesto Kvačianskych slávností zorganizovaný „Kvačiansky kotlík“ kde sa súťažilo o najlepšie guláš.

Veľkonočná zábava

Organizujú ju väčšinou hasiči, alebo športovci v kultúrnom dome. Táto zábava bola v minulosti sprevádzaná živou hudbou. Začiatkom 90. rokov ju vystriedal DJ. V súčasnosti

tieto zábavy nemajú veľkú návštevnosť pretože je výhodnejšie a jednoduchšie zabaviť sa v meste.

5.1.2 Sekundárna ponuka obce

Ubytovacie zariadenia:	Počet:
penzióny	-
turistické ubytovne	1
chatové osady	-
ostatné hromadné UZ	2
ubytovanie v súkromí	23
Počet ubytovacích zariadení celkom:	26

Počet lôžok v UZ:	Počet stálych lôžok:	Počet prístelok:
penzióny	-	
turistické ubytovne	16	
chatové osady	-	
ostatné hromadné UZ	20	2
ubytovanie v súkromí	158	2
Počet lôžok v UZ celkom:	194	4

Iné objekty a subjekty v CR pôsobiace v obci	-
---	---

Vidiecka usadlosť Brontvai

Mikropivovar vo vidieckej usadlosti v Kvačanoch je v podstate veľmi vkusným, novopostaveným penziónom rodinného rázu, ktorého súčasťou je malý pivovar. S láskou sa tu vyrába Bio, nepasterizované, kvasinkové,

Brontvaiovské pivo: Svetlé, Čierne, Červené, Medové, Zelené

Okrem degustácie a prednášky o pive môžete pri výrobe piva i asistovať.

Určite odporúčame dať si k pivu pivný syr, či klobásu alebo knochtle so zázvorom (bravčové paprče). Dámy určite ocenia pivný sorbet. V lete posedenie spríjemňuje živá hudba.

(LIPTOVSKÝ MIKROPIVOVAR : <<http://kvacany.sk/showatt.php?id=2615>>)

Vybavenie objektu

aktivity: jazda na koni, turistika, vodné športy, možnosť rybolovu, cykloturistika,

GSM sieť: eurotel, orange,

jazyková vybavenosť: angličtina,

možnosti platenia: hotovosť,

prístup autom: celoročný,

špeciálne služby: tlmočník,

vybavenie zariadenia: terasa, chladnička v objekte, Salónik,

Štýlový, nový penzión v malebnej dedinke Kvačany s veľmi milým personálom a kladením dôrazu na tie najmenšie detaily. Veľmi vkusne a kvalitne zariadený, kvalitné matrace pre dokonalý spánok ...

Letná terasa, výborná kuchyňa na vyžiadanie, grilovanie rýb, ..., vlastný pivovar s kvalitným kvasinkovým pivom, veľká spoločenská miestnosť. Uspokojí i najnáročnejších klientov.

(VIDIECKA USADLOSŤ : <<http://kvacany.sk/o-hotel.php?id=1900>>)

Obrázok 6 Mikropivovar Brontvai v Kvačanoch

Zdroj: Dostupné na internete: <<http://www.brontvai.sk/pivo/fotky/normal/39.jpg>>

V obci je taktiež školská jedáleň, ktorá v poslednom období funguje počas turistickej sezóny aj pre verejnosť, čo je vzhľadom na chýbajúce stravovacie zariadenie v obci veľmi prospešné. Turisti sa tu môžu naraňajkovať ako aj kúpiť balíček s jedlom na túru. Problémom je, že nie vždy prenajímatelia informujú návštevníkov cestovného ruchu o tejto možnosti čo končí tým, že sa o tejto možnosti počas svojho pobytu ani nedozvedia.

COOP JEDNOTA - Potraviny

Informačné centrum OZ OBLAZY

POHOSTINSTVO Janečko Ján

5.1.3 SWOT Analýza

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - fungujúce informačné centrum - turistický chodník Kvačianska dolina - mikropivovar v obci - využité rieky na funkčné mlyny v doline - kvalitné atrakcie v blízkosti obce - existuje pomerne veľký počet cyklistických ciest - rozvinuté ubytovanie na súkromí - strážené parkovisko pod dolinou 	<ul style="list-style-type: none"> - obec je mimo hlavnej cesty - žiadny celoročný stravovací podnik - nedostatok historických pamiatok - absentujú doplnkové služby pre návštevníkov obce - nedostatočný počet ubytovacích zariadení vyššieho štandardu - nedostatok atrakcií pre turistov - nedostatok kultúrnych podujatí počas turistickej sezóny - slabá spolupráca obyvateľov
príležitosti	ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Spopularizovať spätočné cestovanie za blízkymi atrakciami 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatočný záujem investorov

<ul style="list-style-type: none"> - Vybudovanie ďalších športovísk, ktoré by slúžili občanom aj CR - Zameranie sa na ekoturizmus v doline, výroba energie z vody - Zvýšiť počet žiadostí o financovanie z rôznych nadácií - Podporovať investície do CR 	<ul style="list-style-type: none"> - Slabá kúpna sila, hlavne mimo sezónu - Konkurencia okolitých miest a obcí - Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily pre prácu na žiadanie podpory od nadácií
--	---

5 MOŽNOSTI EFEKTÍVNEHO ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V OBCI

5.1 Odporúčania pre verejný sektor

Tvorba programu rozvoja cestovného ruchu a jeho popularizácia

Cieľové miesta sa pri podpore cestovného ruchu majú riadiť programami jeho rozvoja. Program rozvoja cestovného ruchu má vychádzať zo stratégie cestovného ruchu v danom regióne, prípadne stredisku. Obsahuje konkrétne úlohy, termíny a zodpovedné subjekty, ktoré majú zabezpečovať jednotlivé úlohy. Musí pritom vychádzať z finančných možností cieľového mesta, resp. zdrojov, ktoré je možné zabezpečovať z iných zdrojov, nielen z rozpočtu obce (mesta). (GÚČIK a kol. 2007 : 210)

S programom rozvoja cestovného ruchu sa má oboznámiť aj miestne obyvateľstvo, vrátane obyvateľov, ktorí síce nemajú trvalé bydlisko v cieľovom mieste, ale v ňom trvale pracujú, vlastní nehnuteľnosti (chatári a chalupári) alebo majú iný úzky vzťah k cieľovému miestu. Oboznámiť sa s uvedeným programom môžu aj návštevníci cieľového miesta, aby sa presvedčili, že cieľové miesto má záujem plánovite podporovať rozvoj cestovného ruchu, vytvárať podmienky na poskytovanie služieb cestovného ruchu a ich skvalitňovanie. Tým programom prispieva aj k zlepšovaniu imidžu cieľového mesta. (GÚČIK a kol. 2007 : 210)

S programom rozvoja cestovného ruchu sa môžu obyvatelia, návštevníci a ostatné zainteresované subjekty oboznámiť prostredníctvom viacerých možností:

Internet	Leták	Miestne noviny	Tabuľa oznamov
----------	-------	----------------	----------------

(GÚČIK a kol. 2007 : 210)

Pre občanov, ktorí majú k dispozícii internet, je možnosť získať informácie o programe prostredníctvom webovej stránky cieľového miesta. Do domácnosti možno doručiť program vo forme tlačeného letáka, v ktorom je základná informácia o programe a jeho hlavných úlohách, ako aj informácia kde sa môže záujemca s ním bližšie zoznámiť, resp. akou formou môže vyjadriť svoje pripomienky a námety. Vhodnou formou informovania sú miestne noviny alebo tabuľa oznamov na vhodnom mieste v obci (stredisku cestovného ruchu). (GÚČIK a kol. 2007 : 210)

Program rozvoja cestovného ruchu vyžaduje popularizáciu vo všetkých etapách, od jeho prípravy, spracovania až po realizáciu:

- v etape prípravy by sa malo miestne obyvateľstvo dozvedieť, že sa takýto program pripravuje a majú možnosť sa aktívne zapojiť do jeho spracovania;
- počas spracovania je dôležité využiť návrhy občanov, ktoré môžu pomôcť rozvoju cestovného ruchu v cieľovom mieste. V tejto etape je možné uskutočniť diskusiu za „okrúhly“ stolom, kde spracovateľ programu diskutuje s občanmi o problémoch rozvoja cestovného ruchu v regióne resp. stredisku cestovného ruchu;
- po spracovaní programu by mali byť miestny občania oboznámení s obsahom a prípadne vyjadriť k nemu svoje pripomienky;
- v etape realizácie je dôležité pravidelné informovanie o plnení programu, prípadne o problémoch s ktorými sa realizátori stretávajú pri jeho napĺňaní. Pre občanov je to signál, že uvedený program je „živý“ a záujem o rozvoj cestovného ruchu v danom cieľovom mieste nie je len formálny. (GÚČIK a kol. 2007 : 210-211)

Iniciátorom programu rozvoja cestovného ruchu má byť obecný (mestský) úrad v spolupráci s odborníkmi na cestovný ruch, predstaviteľmi súkromného a verejného sektora, ktorí svojou činnosťou viac alebo menej ovplyvňujú cestovný ruch v cieľovom

mieste. Pritom treba vytvoriť priestor aj pre miestne obyvateľstvo, aby sa mohlo aktívne zapojiť do tvorby programu. (GÚČIK a kol. 2007 : 211)

Príprava miestneho obyvateľstva na turistickú sezónu

Cestovný ruch na Slovensku sa realizuje v mestách a najmä vo vidieckom prostredí. Návštevníci prichádzajú do cieľových miest, ktoré majú charakter tranzitných alebo pobytových stredísk cestovného ruchu (obcí a miest), v ktorých sa nachádzajú rôzne atraktivity cestovného ruchu. Z hľadiska návštevníkov je dôležité, ako ich obec privíta, aké im vytvorí podmienky na ich pobyt, a tým aj predpoklady pre opätovnú návštevu. Je potrebné, aby sa do prípravy turistickej sezóny zapájala celá obec (mesto), pretože z vyššej návštevnosti neprofitujú len podnikatelia v cestovnom ruchu, ale aj miestni obyvatelia. Koordináciu aktivít súvisiacich s prípravou turistickej sezóny v obci má prevziať starosta (alebo tým poverí miestne združenie cestovného ruchu). (GÚČIK a kol. 2007 : 211)

Obsah prípravy obce (mesta) na turistickú sezónu
<ul style="list-style-type: none">- Úprava obce (mesta), čistota a poriadok- Formovanie vzťahu obyvateľstva k cestovnému ruchu- Zvýraznenie atraktivít cestovného ruchu- Informovanosť návštevníkov- Využitie miestnych produktov a špecialít - Organizovanie kultúrnych, spoločenských, športových, obchodných podujatí- Ponuka doplnkových služieb- Bezpečnosť návštevníkov- Skúmanie spokojnosti návštevníkov- Pestovanie hrdosti občanov na svoju obec (mesto)

Úprava obce (mesta), čistota a poriadok. Pre návštevníkov je jedným z najdôležitejších faktorov starostlivosť o upravenosť a čistotu obce. V období prípravy na sezónu je preto nevyhnutné prijať účinné opatrenia (napr. verejno-prospešných prác), ktoré zabezpečia pravidelné kosenie a údržbu trávnikov, výsadbu zelene a kvetov, zber odpadu a čistenie plôch (najmä vodných tokov). Je vhodné zorganizovať súťaž o najkrajšiu kvetinovú záhradku pred domom, o najkrajšie upravený balkón alebo okná (napr. kvety) a pozitívne príklady uverejniť na tabuli oznamov, prípadne v miestnom rozhlase. Treba

pôsobiť aj stavebníkov v obci, aby v rámci novej výstavby, rekonštrukcie a modernizácie domov a iných stavieb zvolili taký architektonický tvar a použité materiály, ktoré prispievajú k zvýšeniu estetického a architektonického vzhľadu obce. (GÚČIK a kol. 2007 : 211-212)

Formovanie vzťahu obyvateľstva k cestovnému ruchu. Permanentnou úlohou miestnej samosprávy má byť formovanie vzťahu obyvateľstva k cestovnému ruchu a k návštevníkom – turistom. Formovanie vzťahu je nevyhnutné zamerať na:

- vzťah návštevníkom – čo od nás očakávajú návštevníci, ako môžeme prispieť k tomu, aby sa u nás dobre cítili a opäť sa radi vrátili,
- aký prínos má cestovný ruch pre obec a jej obyvateľov,
- ako sa možno aktívne zapojiť do podnikania v cestovnom ruchu a aké podmienky pre toto podnikanie je potrebné splniť (pre ubytovanie v súkromí, doplnkové služby ap.). (GÚČIK a kol. 2007 :212)

Na tento účel možno využiť besedy, miestny rozhlas, miestne noviny, tabuľu oznamov, letáky ap. (GÚČIK a kol. 2007 :212)

Zvýraznenie atraktivít cestovného ruchu. Mnohé obce majú atraktivity, ktoré možno využiť v cestovnom ruchu, ale ich dosiaľ nevyužívajú. Často ide o atraktivity, ktoré možno využiť v cestovnom ruchu, ale ich dosiaľ nevyužívajú. Často ide o atraktivity, ktoré možno využiť v cestovnom ruchu, ale ich dosiaľ nevyužívajú. Často ide o atraktivity spojené s históriou (archeologické náleziská, významný rodáci, pobyt významných osobností, technické a iné pamiatky, špecifický folklór, výrobné a remeselné tradície ap.). Niekedy to môžu byť náleziská minerálov, prírodné atraktivity ap. Je preto potrebné, aby sa urobila analýza atraktivít obce (história aj s využitím obecnej kroniky) a aby sa špecifické danosti vhodnou formou propagovali, a to nielen medzi návštevníkmi, ale aj medzi občanmi. (GÚČIK a kol. 2007 :212)

Informovanosť návštevníkov. Prichádzajúci návštevníci požadujú aby mali dostatok informácií o všetkých aktivitách, službách a atraktivitách, ktoré im obec a jej okolie môže poskytnúť. Z tohto dôvodu je potrebné, aby obec:

- zabezpečila orientačnú mapu s vyznačením tých objektov, o ktoré majú návštevníci záujem alebo môžu využiť ich služby (obecný úrad, polícia, pošta, zdravotné stredisko, ubytovacie a stravovacie zariadenia, turistická informačná kancelária, športovo rekreačné zariadenia ap.),

- vyznačila turistické chodníky, osadila smerovníky k atraktivitám v obci ň, vyznačila cyklotrasy a sprístupnila informácie o nich aj prostredníctvom letákov,
- označila tabuľkami (aj v cudzích jazykoch) významné architektonické a kultúrne objekty s ich stručným opisom,
- zabezpečila priestorovú informáciu (smerovníky, tabule) na uľahčenie priestorovej orientácie návštevníkov,
- vydala vhodný propagačný materiál o obci (meste) a okolí. (GÚČIK a kol. 2007 :212)

5.2 Odporúčania pre súkromný sektor

Komplexný balík

Ak vychádzame z poznania, že tradičné stredisko cestovného ruchu je pre návštevníkov cieľom cestovania a pobytu (cieľové miesto), potom je nevyhnutné, aby na trhu cestovného ruchu vystupovalo ako jeden celok a nie jeho jednotlivé zariadenia cestovného ruchu. Návštevníci v cestovnom ruchu chápu služby poskytované v stredisku ako celok. V ich predstavách a v pamäti sa ku konkrétnemu stredisku vzťahujú isté služby. Na trhu cestovného ruchu sa má potom stredisko ponúkať ako súbor služieb (balík služieb) a nie samostatne jednotlivé zariadenia. (GÚČIK a kol. 2010 : 115)

Požiadavka spolupráce vystupuje tak naliehavo, že je potrebné stredisko cestovného ruchu pokladať za strategickú podnikateľskú jednotku (kvázi podnik), v ktorej sa z pôvodnej ponuky jednotlivých služieb vytvorí komplexný produkt, pozostávajúci zo súboru vzájomne podmienených a vyvážených služieb na uspokojovanie dopytu a očakávaní konkrétnej cieľovej skupiny návštevníkov. Tento produkt sa bude ponúkať pod spoločnou značkou strediska a bude súčasťou jeho imidžu. (GÚČIK a kol. 2010 :116)

V praxi by tento model mohol vyzeráť nasledovne. Organizátor produktu (najlepšie odborník v cestovnom ruchu) zhromaždí všetky podniky, ktoré ponúkajú služby v cestovnom ruchu a spoločne vytvoria balík služieb. Primárna úloha bude udržať turistu čo najviac v obci, tak aby mal vyvážené aktivity s oddychom. Taktiež zapojiť aj blízke atrakcie aby sa zväčšila ponuka a rôznorodosť tohto balíka. Tento produkt nasledovne

ponúkať cestovným agentúram. Každoročne by sa hlasovalo o zmenách v tomto balíku tak, aby sa neustále sledoval trend v cestovnom ruchu, napr. rozvoj ekoturizmu atd..

ZÁVER

Cieľom bakalárskej práce bolo zhodnotiť vplyv cestovného ruchu na obec Kvačany. Na základe informácií, ktoré sa mi počas výskumu podarilo zozbierať, môžem konštatovať, že cestovný ruch ako aj návštevníci obce majú malý vplyv na obec a život v nej. Pozorovaním zmien kultúry obyvateľstva za posledné storočie sa mi podarilo zistiť, že tieto zmeny sa diali na základe spoločenských vplyvov, zmien politických a vedúcich systémov. Cestovný ruch vplýval na tieto prvky len okrajovo. Taktiež budovanie verejných budov bolo ovplyvnené hlavne potrebami obyvateľov obce a nie jej návštevníkmi. Dôvodom môže podľa môjho pozorovania byť skutočnosť, že počet turistov ubytovaných v obci nie je taký vysoký aby to bolo z finančného hľadiska pre obec výhodné.

V súčasnosti je v obci zopár dobrovoľníkov, ktorí sa snažia svojou prácou prispieť k rozvoju kultúry, tradícií a v konečnom dôsledku aj cestovnému ruchu. Keďže vychádzam z názoru, že pre pozitívny rozvoj cestovného ruchu treba aby obyvatelia obce či cieľovej destinácie spolupracovali a vytvorili jeden celok, môžem zhodnotiť, že snaha týchto dobrovoľníkov je síce veľmi šlachetná, ale ak naďalej ostanú sami bude mať v konečnom dôsledku malý efekt. Preto je potrebné v ľuďoch zveľaďovať myšlienky hrdosti na svoj pôvod a motivovať ich k činnosti, ktorá bude obec týmto smerom pozdvihovať.

Spolupráca by taktiež nemala chýbať ani na strane poskytovateľov služieb v cestovnom ruchu. Ich zjednotenie do celku by mohlo priniesť väčšiu ponuku obce na tomto trhu. Potenciál obce je stále veľmi málo využitý a rozvoj regiónu Liptov v súčasnosti napreduje rýchlym tempom preto je podľa mňa práve teraz vhodný čas zmyslieť sa nad stavom tejto problematiky a začať ju aktívne riešiť.

LITERATÚRA A PRAMENE

GÚČIK M. a kol *Krátky slovník cestovného ruchu* : Trian, spol s.r.o., Banská Bystrica, 2004. 176 s., ISBN 80-88945 –73.

GÚČIK M. a kol *Manažment regionálneho rozvoja cestovného ruchu* : Dali-BB s.r.o., Banská Bystrica, 2007. 290 s., ISBN 978-80-89090-34-1

GÚČIK M. a kol *Manažment cestovného ruchu* : Dali-BB s.r.o., Banská Bystrica, 2010. 152 s., ISBN 978-80-89090-67-9

BÁLEK J. a kol *Kvačany, regranting vo vidieckej komunitnej nadácii* : TYPOPRESS s.r.o., Liptovský Mikuláš, 2008. 16 s.

(KYŠKA, V. Informačné centrum OZ OBLAZY v Kvačanoch. In *Oblazník* s.13)

VÍTEK P. a kol *Kvačany, dejiny liptovskej dediny* : PRINT MASTER, Liptovský Mikuláš, 2010. 131 s., ISBN 978-80-970604-6-6

Kvačianska dolina [online]. (b.r.) [cit 05-04-2012]. Dostupné na internete : < <http://kvacany.sk/kvacianska-dolina.php> >.

Mlyny oblazy [online]. (b.r.) [cit 05-04-2012]. Dostupné na internete : < <http://kvacany.sk/mlyny-oblazy.php> >.

História [online]. (b.r.) [cit 05-04-2012]. Dostupné na internete : < http://www.kvacany.fara.sk/?page_id=92 >.

Aquapark Tatralandia [online]. (b.r.) [cit 05-04-2012]. Dostupné na internete : < <http://www.liptov.sk/tatralandia/>>.

Kúpaliská [online]. (b.r.) [cit 05-04-2012]. Dostupné na internete : < <http://www.liptov.sk/kupliska.html> />.

Archeoskanzen Havránok – Liptovská mara [online]. (b.r.) [cit 05-04-2012]. Dostupné na internete : < <http://www.liptov.sk/muzea/kelt.htm/>>.

Vidiecka usadlosť [online]. (b.r.) [cit 05-04-2012]. Dostupné na internete : < <http://kvacany.sk/o-hotel.php?id=1900>>.